

Ders : 199**Konu : HİCRET**

HİCRET

Akabe sözleşmesi bir süre müşriklerden gizli tutuldu. Diğer taraftan ashaptan bazıları gizlice Medine'ye hicret etmeye başladılar. Yalnız Hz. Ömer (r.a.) hicret edeceğini, meydan okuyarak ilan etti.

Mekkeli müslümanların büyük çoğunluğu hicret etti. Bazı mahalleler neredeyse boşaldı. Bu arada Hz. Ebû Bekir (r.a.) da hicret etmek istedi. Resûlullah (s.a.v.) ona:

"Sabret, belki Allah sana bir yol arkadaşı verir." deyince o da hicretini erteledi.

Müslümanlar Medine'ye hicret etmeye başlayınca müşrikler telâşa kapıldı. Çünkü İslam, Mekke dışındaki şehirlere de yayılmaya başlamıştı. Buna bir çare bulmayı düşündüler.

Müşrikler, Dâru'n-Nedve'de toplandılar. Bu toplantıda çeşitli görüşler ortaya atıldı. Bazıları Hz. Muhammed (s.a.v.)'i Mekke'den sürgün etmeyi, bazıları da onu hapse atmayı teklif ettiler. Bu fikirler kabul görmedi. Ebû Cehil şu teklifi yaptı:

- "Muhammed'i öldürmekten başka çare kalmadı. Her kabileden birer kişi seçelim. Hepsi birden Muhammed'in üzerine saldırınsınlar. Bir hamlede öldürsünler. Kimin öldürdüğü belli olmasın. O zaman kanı bütün kabilelere dağılır. Haşim Oğulları bütün kabilelerle uğraşamaz, diyete razı olur. Biz de böylece ondan kurtuluruz."

Müşriklerin bu planını Kur'an şöyle bildirir:

وَإِذْ يَمْكُرُ بِكَ الَّذِينَ كَفَرُوا لِيُثْبِتُوكَ أَوْ يَقْتُلُوكَ أَوْ يُخْرِجُوكَ وَيَمْكُرُونَ وَيَمْكُرُ اللَّهُ وَاللَّهُ خَيْرُ الْمَاكِرِينَ*

"Hatırla ki, kâfirler seni tutup bağlamaları veya öldürmeleri yahut seni (yurdundan) çıkarmaları için sana tuzak kuruyorlardı. Onlar (sana) tuzak kurarlarken Allah da (onlara) tuzak kuruyordu. Çünkü Allah tuzak kuranların en iyisidir. (Tuzağa düşmeye kim lâayık ise Allah onu düşürür.)"¹

Ebû Cehil'in bu teklifi kabul edildi. Bu amaçla bütün kabilelerden 40 kişi seçtiler. Seçilen bu kişiler, Resûlullah (s.a.v.)'in evini kuşattılar.

Allah Teâlâ peygamberine bu tehlikeyi vahiyle bildirdi ve hicret etmesine izin verdi. Resûlullah (s.a.v.), 27. Safer gecesini (12-13 Eylül 622) Hz. Ali (r.a.)'ı çağırarak ona:

"Ben Medine'ye gidiyorum. Bu emanetleri yarın sahiplerine ver. Sonra sen de yola çık. Bu gece benim yatağında yat, benim örtüm ile örtün" buyurdu. Hz. Ali (r.a.), Peygamberimiz (s.a.v.)'in yatağına yattı. Resûlullah (s.a.v.) de Yâsîn suresinin ilk dokuz ayetini okuya okuya evinden çıktı.

¹ Enfâl 8/30

Evi kuşatan müşriklerin üzerine toprak serpti. Önce Kâbe'ye uğradı. Sonra da Hz. Ebû Bekir (r.a.)'ın evine giderek ona hicrete izin verildiğini bildirdi.

H. Ebû Bekir (r.a.) heyecanla sordu: "Ya Resûlallah! Bu yolculukta ben de var mıyım?" Resûlullah (s.a.v.): "Evet, ey Ebû Bekir! Sen de benimle birlikte olacaksın." buyurdu.

H. Ebû Bekir (r.a.) dört aydır iki deve besliyordu. Peygamberimiz (s.a.v.) bedelini ödemek şartıyla bu develerle hicret etmeyi kabul etti.

Berberce evin arka kapısından çıkarak, Mekke'nin güney tarafındaki "Sevr Dağı"na yöneldiler. Sevr Dağı, Medine yolunun ters istikametindeydi. Maksatları hedef şaşırtmaktı.

Müşrikler sabaha kadar beklediler. Çıkan olmayınca eve daldılar. Hz. Muhammed (s.a.v.)'in yatağında Hz. Ali (r.a.)'ı gördüklerinde çok şaşırdılar. Aldandıklarını anladılar. Hz. Muhammed (s.a.v.)'i aramaya başladılar. Bulana 100 deve ödül vereceklerini ilan ettiler.

Müşrikler her tarafa yayıldılar ve Peygamberimiz (s.a.v.)'i aramaya giriştiler. İçlerinden bir grup da Sevr Dağı'na yöneldi. Mağaranın girişine kadar geldiler. Ayak sesleri duyulmaya başladı. Bu esnada Hz. Ebû Bekir (r.a.), Peygamberimiz (s.a.v.) adına endişeye kapılarak:

"Ya Resûlallah, yaklaştılar!" dedi. Peygamberimiz (s.a.v.) onu teselli etti:

لَا تَحْزَنْ إِنَّ اللَّهَ مَعَنَا

"Korkma! Allah bizimle beraberdir."²

Müşrikler mağaranın önüne kadar geldiler. Ancak, mağaranın girişinde boydan boya örülmüş örümcek ağını ve güvercin yumurtalarını gördüler. Buraya kimsenin senelerdir uğramadığını düşündüler. Eğılseler bu iki dostu görebileceklerdi. Allah Teâlâ onlara eğilip bakma arzusu vermedi.

Burası Sevr Mağrası, Sır menzili burası.
Işığı karanlıktır;
Ve sessizlik, nârası, Bir örümcek tuğrası.
Mağrada gizlendiler,
Boşuna izlendiler...

N. Fazıl Kısakürek

İki dost Sevr Mağrası'nda 3 gün, 3 gece kaldılar. Bu süre içinde Hz. Ebû Bekir (r.a.)'ın oğlu **Abdullah** geceleri geliyor ve Kureyş'ten aldığı haberleri bildiriyordu. Kızı **Esmâ** (r.a.), yiyecek getiriyor ve kölelikten hürriyetine kavuştuğu **Âmir** de süt taşıyordu. Peygamberimiz (s.a.v.) hicretinde dahi adeta küçük bir teşkilat kurmuş ve görev paylaşımı yapmıştı. Bu durum bizim çalışmalarımızı nasıl yürütmemiz gerektiğinin en önemli örneklerinden birisidir.

Peygamberimiz ve Hz. Ebû Bekir gizlendikleri mağaradan 3 gün sonra, hicretin birinci yılı Rebiulevvel ayının 1. günü olan Pazartesi yola çıktılar. (M.16 Eylül 622)

Hicret yolunu çok iyi bilen bir kılavuz gerekiyordu. **Abdullah bin Uraykıt**, bu özellikteydi. İhanet etmeyeceğinden emin olunca onu ücretle kılavuz olarak tuttular. Sonra, Medine'ye doğru yola çıktılar.

² Tevbe 9/40

Süraka isimli bir atlı, hicret kafilesini takip etti. Maksudı 100 develik ödülü kazanmaktı. Bunun için Peygamberimiz (s.a.v.)'in yolunu kesmeye çalıştı. Ancak, Süraka Peygamberimiz (s.a.v.)'e yaklaştığı zaman atının ayakları tökezledi. Kendisi de yere yuvarlandı. Tekrar yerinden kalktı ve atına bindi. Yeniden saldırıya geçti. Peygamberimiz (s.a.v.)'in yanına yaklaştığında da atının ön ayakları kumlara gömüldü.

Süraka'nın morali bozuldu, pişman oldu. Peygamberimiz (s.a.v.)'den af diledi. Resûlullah (s.a.v.)'e:

- "Bana bir yazı yaz ki, aramızda bir alâmet olsun." dedi. Resûlullah (s.a.v.) de:
- "Ey Ebû Bekir ona yaz." diye buyurdu. Bunun üzerine Hz. Ebû Bekir (r.a.) bir emannâme yazdı ve ona verdi. Süraka geriye döndü. Hicret kafilesinin yerini kimseye söylemedi. Hatta, o tarafa gelenleri geri çevirdi.

Süraka, hicret kafilesinin yanından ayrılırken Peygamberimiz (s.a.v.) ona:

- "Ey Süraka! Sen Kisra'nın bileziklerini koluna, kemerini beline takacağın, tâcını da başına giyeceğin zaman nasıl olacaksın?" buyurup, ileride İran'ın fethedileceğini ve Kisra'nın servetinin müslümanlarca ganimet alınacağını müjdeledi.³

Bu olayda Allah'ın korumasını ve Peygamberimiz (s.a.v.)'in bir mucizesini görürüz. Süraka, başlangıçta Peygamberimiz (s.a.v.)'e düşman iken karşılaştığı olay üzerine dost oldu.

Süraka, Resûlullah (s.a.v.)'in Taif muhasarasından dönüşünde Cirane denilen yerde kendisine verilen emannâme ile Resûlullah (s.a.v.)'in yanına gelerek müslüman oldu.⁴

Eslem Oğullarından Büreyde de Süraka gibi hicret kafilesini takip etti. Ancak Peygamberimiz (s.a.v.) ile karşılaşınca müslüman oldu. Müslüman olunca, beyaz sarığını mızrağının ucuna bağlayarak Peygamberimiz (s.a.v.)'e Kubâ köyüne kadar bayraktarlık yaptı.⁵

Hicret kafilesi, Kudeyd bölgesine gelince; Ümmü Ma'bed adındaki bir kadından süt istendi. Ümmü M'abed, cesur ve korkusuz bir kadındı. Çadırının önünde oturur, gelip gidenleri yedirip içirirdi. Peygamberimiz (s.a.v.) burada süt vermeyen bir koyundan süt sağdı. Doya doya içtiler. Bu, Peygamberimiz (s.a.v.)'in bir mucizesi idi.⁶

Hicret yolu 473 km'lik bir yoldu. O günün şartlarında deve ile 13 günde ulaşılabirdi. Fakat, Peygamberimiz (s.a.v.), 8 günde "peygamberliğin 14. yılı – Hicretin 1.yılı – 8 Rebiu'l-evvel Pazartesi günü M. 23 eylül 622'de"⁷ Kuba'ya ulaştı. Kuba ise Medine'ye 1 saatlik mesafededir.

Medineliler, Peygamberimiz (s.a.v.)'i karşılamak için yollara düşmüşlerdi. Onu Kuba mevkiinde karşıladılar. Herkes mutluluk içindeydi. Kasideler söylüyorlardı.

Peygamberimiz (s.a.v.) çok yorgundu. Önce bir hurma ağacının altında istirahat etti. Kuba'da oturan Medineliler Peygamberimiz (s.a.v.)'i misafir ettiler. Burada 10 gün kaldı.

Hz.Ali (r.a.)'de Peygamberimiz (s.a.v.)'in Kuba'ya gelişinden 3 gün sonra Kubâ'ya ulaştı.

³ Resûlullah (s.a.v.)'in haber verdiği bu fetih Hz. Ömer (r.a.)'in halifeliği döneminde gerçekleşti. Bu sayılan ganimetler Hz. Ömer (r.a.) tarafından Süraka'ya teslim edildi.

⁴Siret-i İbn Hişam, C.2, sh.157-158

⁵ İslam Tarihi, M. Asım Köksal, C.12, sh.422

⁶ Peygamberimiz Hayat ve Daveti, Safiyurrahman Mübarek Furi, sh.188-189

⁷ a.g.e. Safiyurrahman Mübarek Furi, sh.190

Peygamberimiz (s.a.v.) Kubâ'da konakladığı 10 gün içinde⁸, oraya bir mescid yaptırdı. Bu mescidin yapımında bir işçi gibi çalıştı. Kur'ân-ı Kerîm'de bu mescid:

لَمَسْجِدٍ أُسِّسَ عَلَى التَّقْوَى

“Temelleri takva üzerine kurulmuş mescid”⁹ ifadesiyle övülmüştür.¹⁰

Kuba Mescidi, İslam Tarihi'nde yapılmış ilk mescittir. Müslümanlar ellerine geçen ilk fırsatta Kuba Mescid'ini yaptılar. Bu durum, caminin İslam dininde büyük bir fonksiyona sahip olduğunu göstermektedir. Peygamberimiz (s.a.v.), Kuba Mescid'inin tamamlanmasından sonra yeniden yola çıktı. Ranuna mevkiine geldiği zaman Cuma vakti girmişti. Peygamberimiz (s.a.v.) devesinden indi. Hicret edenlere ve Medine'den karşılamak için gelenlere Cuma namazı kıldırdı ve hutbe okudu. Peygamberimiz (s.a.v.)'in kıldıracağı bu namaz, ilk Cuma namazı oldu.

Zulüm ve baskıdan kurtulan müslümanlar ilk fırsatta Cuma namazı kılmaya başladı. Çünkü, Cuma namazının şartlarından biri de hür olmaktır.

Peygamberimiz (s.a.v.), Cuma namazı sonrası yeniden yola çıktı. Halk iki sıra halinde yollara dizilmişti. Medine'ye girilirken muhteşem bir görüntü oluştu. Kadınlar, çocuklar ve bütün halk büyük bir coşku içindeydi. Halk, Peygamberimiz (s.a.v.)'e “hoşgeldiniz!” diyerek hürmet gösteriyor, O'nu şiir ve ilahilerle karşılıyorlardı. “Ay doğdu üzerimize... Ey hayırlı davetçi! Hoşgeldin...”¹¹ gibi ifadelerin yer aldığı şiir unutulmamıştır. Günümüzde de coşkuyla söylenmektedir.

Medine neşeli, “Geldi Resûlullah”
Birdir Kâdir, yok başka ilâh,
Allah! Allah! Lâilâheillallah!
Yesrib'in kalbine iman dolmuştu.
Zülküf Gül

Medineli müslümanların her biri, Hz.Muhammed (s.a.v.)'i kendi evinde misafir etmek istiyordu. Peygamberimiz (s.a.v.) herkesin gönlünü almak istedi. Devesinin yularını salıverdi. Kusva nerede çökerse orada misafir olacağını bildirdi.

Deve, önce boş bir arazide çöktü. Peygamberimiz (s.a.v.) orayı sahiplerinden satın alarak Mescid-i Nebevî'yi yapmak istedi. İkinci defa deve Ebû Eyyûb el-Ensârî (r.a.) adlı fakir bir gencin evinin önünde çöktü. Peygamberimiz (s.a.v.) Mescid-i Nebevî tamamlanıncaya kadar bu evde misafir oldu. Mescid-i Nebevî 7 ayda tamamlandı.

Hicret, sadece fitneden, işkenceden ve alaya alınmaktan kurtulmak olmayıp, bununla birlikte emin bir beldede yeni bir İslam toplumu kurmak için işbirliği yapmak mânasını taşımaktadır.

Bu sebeple yeni İslam vatanının kuruluşuna yardım edebilecek, İslam vatanını kuvvetlendirmek ve şanını yüceltmek hususunda gücünü sarfedebilecek her müslümana hicret şart olmuştu. Nitekim Resûlullah (s.a.v.) bir hadîs-i şerifte şöyle buyurmaktadır:

⁸ Bu konuda farklı rivayetler vardır. 14 gün veya 23 gece kaldığı da rivayet edilmektedir.

⁹ Tevbe suresi, 108. ayet

¹⁰ a.g.e. M.asım Köksal, C.1, sh.10-12

¹¹ Peygamberimiz Hayat ve Daveti, Safiyurrahman Mübarek Furi, sh. 192

لَا تَنْقَطِعُ الْهَجْرَةُ حَتَّى تَنْقَطِعَ التَّوْبَةُ، وَ لَا تَنْقَطِعَ التَّوْبَةُ حَتَّى تَطْلُعَ الشَّمْسُ مِنْ مَغْرِبِهَا

"Tevbe sona ermedikçe hicret sona ermez. Güneş batıdan doğmadıkça da tevbe sona ermez."¹²

Hicretle birlikte müslümanlar zulümden, baskıdan ve azınlık durumundan kurtuldular. Siyasî bağımsızlıklarını kazandılar.

Hicret bir dönüm noktasıdır. Çünkü:

1. Hicret, Mekke'de canına kastedenlerin arasından "canın canımızdır" diyenlerin arasında olmaktır.
2. Hicret, "haram meyve veren saltanat ağacımızı kuruttun." diyenlerin arasından; "Üzerimize ay gibi doğdun" diyenlerin arasında bulunmaktır.
3. Hicret, Hak dâvâyı bütün insanlığa anlatma yolunda atılan kararlı adımdır.
4. Hicret, kaçış değil, kavuşma; kenara çekilme değil, aksiyon, boyun eğiş değil, mücadelede kararlılıktır.
5. Hicret, Allah'ın dininin her yerde etkin ve yetkin olması demektir.
6. Hicret, zulüm altında inleyen insanları kurtarmaya yönelik atılan büyük bir adımdır.

Medine'nin önceki adı "Yesrib" idi. Medine, "şehir" anlamındadır. Peygamberimiz (s.a.v.)'in hicreti ile birlikte buraya "**Medinetü'r Resûl**"-Peygamber Şehri- denilmeye başlandı. Bu söz biraz uzun olduğu için "**Medine**" olarak kullanımı yerleşti.

Alınacak Dersler

1. Bâtıldan, Hakk'a, isyandan itaate, zulümden adalete hicret, kurtuluşun esasıdır.
2. Müslüman; fikren, fiilen ve ahlaken Hakk'a tabi olan ve ona hicret eden kimsedir.
3. Hak yolda mücadelede kulun gücünün bittiği yerde, ilâhi güç devreye girer.

Tavsiyeler:

1. Enfâl suresi, 30. ayetini ezberleyelim, tefsirini okuyalım.
2. Bu dersi aile fertlerimizle de paylaşalım.

¹² Ebû Dâvûd, Cihad 2